

Motion till riksdagen 2006/07: MJ390

av Lars Ohly m.fl. (v)

Havspolitik

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	3
3	Tillståndet i haven längs den svenska kusten	8
3.1	De svenska miljömålen och den nationella strategin för havsmiljön	9
4	Internationella åtgärder	10
4.1	Ny havsplanering och förvaltning	10
4.2	EU:s marina strategi	11
4.3	EU:s ekonomiska ansvar	12
4.4	Utveckla Helsingforskonventionen och Oskar	12
4.5	Öka miljökraven på sjöfarten	13
4.5.1	Stärk de internationella sjöfartskonventionerna	13
4.5.2	EU:s gemensamma havs- och sjöfartspolitik	14
4.6	Miljöanpassa jordbruket runt Östersjön	15
4.7	Krav på hållbart nyttjande av fiskebestånden	15
4.8	Värna Fiskesekretariatets verksamhet	16
4.9	Agera för höjt klimatmål inom Kyotoavtalet	16
5	Nationella åtgärder	17
5.1	Ökat anslag i statsbudgeten för havsmiljön	17
5.2	Genomför aktionsplanen	17
5.2.1	Åtgärda de värsta avloppen	19
5.2.2	Åtgärder mot läckage av fosfor från jordbruket	19
5.2.3	Minska riskerna med båtbottnfärger	20
5.2.4	Finn farliga ämnen i hamnar	20
5.2.5	Undersök bottnarnas geologi och kemi	21
5.2.6	Erbjud vetenskapligt stöd för beslut	21
5.3	Tillsätt utredningar	22
5.3.1	Utredning om fiskekonto för stabilare ekonomi	22
5.3.2	Utredning om förbättrad tillgänglighet till data	22
5.3.3	Utredning om myndighetsansvar för öppet hav	22
5.4	Två nya marina reservat i den ekonomiska zonen	23
5.5	Forska om fosfor och biologiska dominoeffekter i havet	23

Fel! Okänt namn på

5.6	Fortsatt stöd till forskning om kretsloppsbase- rade avloppssystem	24
5.7	Miljömärk läkemedel	24
5.8	Inrätta en fond för lokala samförvaltningsprojekt	24
5.9	Ekonomiskt stöd till syresättningsprojekt.....	24
5.10	Åtgärder för hållbart jordbruk	25
5.11	Nej till gasledningen i Östersjön	26
5.12	Minska påverkan från sjöfarten och trafiken	26
5.13	Minimera avfall och sopförbränning	27
5.14	Stärkt kemikaliepolitik	28

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör agera för att en ny tvärssektoriell havsförvaltning utformas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att som ett första steg i ny havsförvaltning utse Östersjön och Kattegatt till ett pilotprojekt varifrån erfarenheter kan utvärderas och överföras till andra havsområden, t.ex. Nordsjön, inklusive Skagerrak.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige fortsatt kraftfullt bör verka för att det inom EU:s marina strategi utvecklas samstämmiga mål och åtgärdsplaner på EU-nivå samt att tidsplanen för genomförandet förkortas till 2010.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige aktivt måste verka för att EU-medel avsätts för Östersjöns renovering.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör verka för att EU:s övriga ekonomiska verksamhet i form av bidrag till jordbruket och investeringar i transportsektorn bidrar till att förbättra Östersjöns miljö.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör vara ledande för att stärka miljösamarbetet mellan Östersjöländerna inom Helcom (Baltic Sea Action Plan) och EU och inom Oskar (Convention for the Protection of the Marine Environment of the North-East Atlantic) vad gäller Västerhavet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Helsingforskonventionen och Oskar bör införa legalt bindande beslut och arbeta med beräkningsmodeller som gör det möjligt att utvärdera förslag till åtgärdsstrategier gentemot olika mål för ekosystemen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör vara drivande för att Helcoms aktionsplan ska undertecknas av Östersjöländernas regeringar och inte endast ländernas miljöministrar.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fisket och jordbruket bör bli en integrerad del av både Helsingforskonventionen och Oskars ansvarsområden.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en reviderad Helsingforskonvention bör tillskrivas en tvistelösningsmekanism.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en ekonomisk fond bör skapas inom Helsingforskonventionen för att påskynda arbetet med de mest akuta åtgärderna som länderna gemensamt beslutar om.

Fel! Okänt namn på

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Baltic Sea Action Plan, vilken hösten 2006 antas av Helsingforskonventionen, bör innehålla bindande krav.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för att krav införs i Baltic Sea Action Plan på minskning av den radioaktiva nedsmutsningen i havet samt på ett stopp för ytterligare kustnära placeringar av nya kärnkraftsreaktorer och anläggningar för radioaktivt avfall.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Helsingforskonventionen bör revideras för att åstadkomma ett hållbart nyttjande av havet där ekosystemansatsen, principen om att förorenaren betalar samt försiktighetsprincipen kan tillämpas i praktiken.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom de internationella konventioner som rör sjöfarten ska agera för höjda säkerhetskrav för fartyg och ökade sanktioner mot oljeutsläpp.¹
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige aktivt bör agera inom IMO för att krav på 90 % kväverening ska kunna ställas på fartyg.¹
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige aktivt bör agera för att ändra IMO:s regelverk för att öka skyddet i PSSA-klassade (Particular Sensitive Sea Area) områden.¹
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i den politiska processen gällande EU:s gemensamma havs- och sjöfartspolitik bör verka för bindande miljökrav för sjöfarten samt agera för att den utgår från ekosystemanalysen, försiktighetsprincipen samt principen om att förorenaren betalar.¹
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör agera för reformering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik i syfte att denna ska verka för hållbar utveckling.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör agera för att EU:s fiskepolitik reformeras i grunden och att kvoterna, till skillnad från i dag, ska baseras på vetenskapliga uppskattningar.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen inom EU aktivt bör verka för att fiskestopp införs för att värna hotade arter.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen aktivt bör motverka EU:s nuvarande fiskeriavtal med utvecklingsländer, då detta avtal bidrar till rovdrift på fiskebestånden.²
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen aktivt bör verka för en effektiv och samordnad kontroll av hela produktionskedjan fiske–beredningsindustri–transport.

Fel! Okänt namn på

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen bör verka för att EU:s nya kontrollmyndighet för fiskepolitiken ges ökade sanktionsmöjligheter mot svartfiske.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen bör agera internationellt för att skärpa sanktioner mot överträdelser av bestämmelser på fiskeområdet.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen bör agera för ursprungsmärkning som en åtgärd mot svartfisket.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen bör agera för ett märkningssystem där det framgår hur många mil fångad fisk har transporterats innan den säljs.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen aktivt bör verka för selektiva fiskemetoder.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att trålning i känsliga områden ska förbjudas, att maskstorleken i nät ska öka, att drivgarn ska förbjudas och att allmänt nätfiske på grunda bottenar inte ska få förekomma.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen bör agera för att strukturera om yrkesfisket från storskaligt havsfiske till kustnära fiske.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att Fiskesekretariatets verksamhet ska värnas i framtida budgetanslag.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att Sverige inom Kyotoavtalet bör agera för ett höjt internationellt klimatmål i enlighet med det svenska klimatmålet.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen bör skapa juridiska och ekonomiska förutsättningar för att samtliga de 30 åtgärder som presenteras i Naturvårdsverkets "Aktionsplan för havsmiljön" (april 2006) ska kunna genomföras.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att Naturvårdsverket i kommande regleringsbrev för 2007 ska få mandat att utnyttja anslaget för sanering och återställning av miljöskadade områden.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen bör tillsätta en utredning för att ta fram ett förslag om ett fiskekonto, inriktat på en konstruktion som inte motverkar modernisering och teknikutveckling och som är förenligt med ett fiske i balans.³
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen bör tillsätta en utredning för att utreda förutsättningarna för att göra havsmiljödata tillgängliga utan kostnad för berörda myndigheter till slutet av år 2007.

Fel! Okänt namn på

37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Havsmiljökommissionens förslag att reglera det svenska territorialvattnet genom zonindelning för att hitta balans mellan skydd och nyttjande bör utredas.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör tillsätta en utredning om det övergripande ansvaret inom territorialområdet och den ekonomiska zonen för bedömning av exploateringsprojekt och andra verksamheter.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör agera för att minst ett marint reservat vid varje kust inrättas i svensk ekonomisk zon senast år 2010.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör agera för att stärka forskning inriktad på dominoeffekter i havsmiljön.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen aktivt bör bidra med fortsatt stöd till forskning och pilotanläggningar av vatten- och avloppssystem som inte belastar havet utan baseras på slutna kretsloppslösningar.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör verka för att ett system för miljömärkning av läkemedel utvecklas och införs på marknaden.⁴
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det bör avsättas medel i en fond för att möjliggöra samförvaltningsprojektgruppers havsrelaterade verksamhet.
44. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör avsätta medel för att till år 2008 genom utredning och testning inhämta praktisk kunskap om metoder för att öka syrehalten i syrefria bottnar längs den svenska kusten.
45. Riksdagen beslutar om ändring av lag (1984:409) om skatt på gödselmedel i enlighet med vad som anförs i motionen.⁵
46. Riksdagen beslutar om ändring av lag (1984:410) om skatt på bekämpningsmedel i enlighet med vad i motionen anförs.⁵
47. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen med aktiva åtgärder bör agera för att de svenska miljömålen samt Sveriges nya mål om ekologisk produktion uppnås.
48. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det rysk-tyska gasledningsprojekt som planeras inom den svenska ekonomiska zonen bör underkastas gällande lagstiftning för miljöprövning.⁶
49. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör tillsätta en utredning för att se över vilka ekonomiska styrmedel som kan bidra till en ökad användning av alkylatbensin.³
50. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen på internationell nivå bör agera för ökad användning av alkylatbensin.

Fel! Okänt namn på

51. Riksdagen beslutar om ändring av lag (1994:1776) om skatt på energi i enlighet med vad som anförs i motionen.⁵
52. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör agera för att hindra handeln med avfall över kommungränserna för förbränning.
53. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen inom kemikalielagstiftningen bör agera för att försiktighetsprincipen och substitutionsprincipen bör gälla, med bindande krav, omvänd bevisbörda samt hård kontroll och öppenhet.

¹ Yrkandena 15–18 hänvisade till TU.

² Yrkande 22 hänvisat till UU.

³ Yrkandena 35 och 49 hänvisade till SkU.

⁴ Yrkande 42 hänvisat till SoU.

Fel! Okänt namn på

⁵ Yrkandena 45, 46 och 51 hänvisade till FiU.

⁶ Yrkande 48 hänvisat till NU.

3 Tillståndet i haven längs den svenska kusten

Haven ägs av alla eller ingen. Samtidigt som många hävdar rätten till havens resurser tar i dag ingen internationell instans det övergripande ansvaret för haven. De näringar som nyttjar haven har ansett sig ha självklara rättigheter, men inte skyldigheter att skydda de marina ekosystemen. Utsläpp från övergödning i jordbruket, från orenade avlopp ibland med giftiga ämnen, utsläpp från marktrafik, sjöfart och flyg hamnar via olika vägar till slut i haven och har påverkat ekosystemens funktion. Ett långvarigt överfiske har påverkat fiskebestånden.

Haven längs våra långa svenska kuster: Bottniska viken, Bottenhavet, Östersjön samt Skagerrak och Kattegatt (de två senare i dag allt oftare benämnda Västerhavet) har under senare årtionden kraftigt förändrats. Tillståndet i Östersjön, en av jordens mest hotade miljöer, är det mest alarmerande. Östersjön är världens näst största hav med bräckt vatten och kan i många avseenden nästan ses som en stor insjö. Känsligheten är stor då Östersjön har låg vattenomsättning och ett medeldjup om endast 56 meter, vilket kan jämföras med Medelhavets medeldjup om ca 2 000 meter.

Västerhavet (Skagerrak och Kattegatt) brottas inte med samma känsliga balans för vattenomsättning och salthalt som Östersjön, men man har ett gemensamt problem i den markanta ökningen av syrefattiga bottnar. Orsaken anses främst vara ett försämrat vattenutbyte och ökad tillförsel av näringsämnen. Vad som är den viktigaste faktorn är dock osäkert.

Inom Östersjöns avrinningsområde bor över 85 miljoner människor. Detta medför både stor belastning av gifter från sopförbränning och deponier samt kväve- och fosforutsläpp från storskaliga jordbruk och avlopp. En effekt har blivit stora algblomningar med i vissa fall giftiga alger. De största kväveutsläppen kommer från Tyskland, Polen och Danmark. Sjöfartens utsläpp av kväve till havet har också ökat. Trafikens betydelse för övergödningen har tidigare underskattats. Användning av fossila drivmedel som bensin och diesel skapar utsläpp som slutligen når havet.

Trots en rad åtgärder hotas idag många av våra viktigaste fiskarter – torsk, abborre och ål – allvarligt genom överfiske. Grundproblemet är EU:s kvot-system som inte är anpassat till bestånden, men också bristande kontroll av illegalt fiske och att stora fiskeflottor använder redskap som bedriver urskillningslöst fiske.

Människans påverkan – eller förstörelse – av Östersjön har gått så långt att det är osäkert om det går att hindra fortsatt försämring. Uppvärmningen av haven genom växthuseffekten påverkar det marina livet, i vilken grad är ännu osäkert. Nya snabba åtgärder är nödvändiga.

Fel! Okänt namn

3.1 De svenska miljömålen och den nationella strategin för havsmiljön

Vänsterpartiet har under de senaste åtta åren varit med och format den svenska havsmiljöpolitiken och står bakom en mängd åtgärder och skärpningar av lagstiftningen inom fiske, sjöfart, jordbruk, avfallshandling och kemikalier samt skyddet av biologisk mångfald, alla av vikt för havsmiljön.

Vänsterpartiet står bakom den nya svenska *nationella strategin för havsmiljön* (skrivelse 2004/05:173) från år 2005, som är Sveriges bidrag till EU:s marina strategi. Strategin utvecklades i samarbete med Socialdemokraterna och Miljöpartiet och kompletterar de åtgärder och strategier som slås fast i propositionen *"Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag"* (prop. 2004/05:150) när det gäller att uppnå de miljökvalitetsmål som rör havsmiljön.

Propositionen *"Svenska miljömål"* utarbetades av Vänsterpartiet tillsammans med Socialdemokraterna. De miljömål som formuleras i den nationella strategin gäller i första hand *"Hav i balans samt levande kust och skärgård"*, *"Ingen övergödning"* och *"Gifrfri miljö"*.

I Sverige bildar det övergripande målet *"Hav i balans samt levande kust och skärgård"* grund för åtgärder som berör våra hav. Målet slår fast:

Västerhavet och Östersjön skall ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden skall bevaras. Kust och skärgård skall ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård skall bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden skall skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Inriktningen är att målet genom delmål och åtgärder ska nås inom en generation.

Fokus i den nationella strategin ligger på att stärka svensk havsmiljöpolitik. Det slås fast att all förvaltning av hav och kust med anslutande miljöer bör utgå från *ekosystemansatsen*, dvs. att nyttjandet av havet inte får leda till effekter som försämrar eller förstör ekosystemens livsuppehållande förmåga. Havsförvaltningen ska också syfta till att bevara biologisk mångfald samt tillämpas utifrån försiktighetsprincipen med stöd av bästa tillgängliga vetenskapliga data. Målet är att ekosystemansatsen senast år 2010 ska ha nått fullt genomslag med etablerade processer och utvärderingsinstrument där alla lokala och regionala aktörer deltar aktivt.

Den nationella strategin fokuserar även på ett fördjupat internationellt samarbete och att Sverige kraftfullt ska verka för att EU:s kommande marina strategi medför legalt bindande åtaganden med utgångspunkt i ekosystemansatsen och försiktighetsprincipen.

En ny modell för förvaltning av havsmiljön initierades, med en bred samverkan mellan aktörer och regional samordning. Vänsterpartiet menar att bättre samordning ökar möjligheterna till en enhetlig förvaltning av havs- och kustområdena. Vårt tidigare krav på att lägga det övergripande ansvaret på Naturvårdsverket genomfördes. Det samlade havsmiljöarbetet effektiviserades genom initiativet att tillsätta en samordningsgrupp bestående av cheferna för berörda myndigheter. Initiativ togs också att, i likhet med Miljömålsrådet,

inrätta och knyta ett havsråd med rådgivande status till Naturvårdsverket där representanter för olika aktörer och intressenter ingår.

Naturvårdsverket gavs i uppdrag att i samråd med berörda myndigheter utarbeta ett förslag till en samlad aktionsplan för den svenska havsmiljön, vilket redovisades i april 2006. I uppdraget ingick även att identifiera oklarheter i ansvarsfördelningen mellan myndigheterna. Vänsterpartiet vill se till att aktionsplanens 30 prioriteringar för bättre havsmiljö genomförs och anslår för detta i budgeten för 2007–2009 det belopp som aktionsplanen preciserar (se kapitel 4 om åtgärder). Det är dock tydligt att ytterligare satsningar med ökat kunskapsunderlag kommer att krävas.

4 Internationella åtgärder

Den oroväckande miljösituationen i våra omgivande hav är ett resultat av att kortsiktiga ekonomiska intressen, tillsammans med en bristande förståelse för de komplexa marina ekosystemen, har tillåtit styra. Dagens regelverk är otillräckligt.

Internationellt miljösamarbete är en förutsättning för att lösa problemen i den marina miljön. Ansträngningarna i det internationella arbetet bör intensifieras på olika nivåer: globalt, inom EU samt inom ramen för de regionala havsmiljökonventionerna och de regionala fiskeorganisationerna. Vänsterpartiet har varit med om att föra in många av de viktiga åtgärdsförslagen som Havsmiljökommissionen presenterade i betänkandet ”*Havet – tid för en ny strategi*” år 2003 i svensk lagstiftning. Fortsättningen måste handla om att utveckla det nya perspektivet om ekosystemansatsen samt att stärka genomslaget för försiktighetsprincipen i internationell havspolitik.

4.1 Ny havsplanering och förvaltning

En utvecklad havsplanering är nyckeln till en samordnad och hållbar förvaltning av havens ekosystem. Syftet är framför allt att integrera nyttjande och skydd av havsmiljöer för att säkerställa långsiktigt skydd och hållbart nyttjande av havens ekosystem och att kunna undvika onödiga konflikter inom och mellan olika nyttjare. Så som havsmiljöarbetet bedrivs idag pekar det mesta mot ett oförändrat eller t.o.m. försämrat tillstånd om ett eller ett par decennier. Det är nödvändigt att utveckla nya verktyg för att samordna de skilda behoven för nyttjande och skydd och skapa tydlighet i ansvarsfrågorna.

En ny tvärssektoriell förvaltning som kan hantera komplexa samband måste utformas. Fisk och fiskefrågor kan t.ex. inte separeras från övriga havsmiljöfrågor. Det är av stor vikt att beslutsstrukturen förändras så att berörda kuststater själva kan besluta om hur havet ska skyddas. En sådan förvaltning bör innehålla en kärna av marina skyddsområden där inga resursuttag får göras, ett större nätverk av skyddade områden där olika typer av brukande tillåts samt övriga områden med specificerade hänsynsregler för olika verk-

Fel! Okänt namn på

samheter. En sådan zonindelning liknar system som sedan länge tillämpas på land. Detta bör ges regeringen till känna.

Som ett första steg bör en ny regional förvaltning i Östersjön och Kattegatt skapas som ett pilotprojekt. Den bör utvärderas så att erfarenheter kan överföras till andra havsområden, t.ex. Nordsjön inklusive Skagerrak. Detta bör ges regeringen till känna.

4.2 EU:s marina strategi

I oktober 2005 presenterade EU-kommissionen för första gången ett förslag till gemensam marin strategi för EU-länderna, med det övergripande målet att uppnå god havsmiljöstatus inom EU senast år 2021. Det övergripande målet, som grundar sig på ekosystemansatsen och försiktighetsprincipen, är att främja en hållbar användning av havet och bevara marina ekosystem.

Förslaget till direktiv är tillämpligt på alla europeiska vatten som kan beskrivas som EU-ländernas territorialhav och områden i de ekonomiska zonerna. Haven delas in i tre förvaltningsområden: Östersjön, Nordostatlanten och Medelhavet. Nordostatlanten delas i sin tur in i underregioner, där Kattegatt och Skagerrak är aktuella för svensk del.

Att EU tar grepp om havsmiljön är välkommet. Det är dock mycket bekymmersamt att strategin saknar konkreta krav och bindande mål. I processen har dessvärre förslaget till strategi försvagats jämfört med kommissionens tidigare meddelande, KOM (2005)504 slutlig. Direktivet saknar nu de tidigare föreslagna målen och åtgärderna för samtliga problemområden. Tidsperspektivet är för långt och riskerar att allvarligt försvåra arbetet med att återskapa friska marina ekosystem och rimmar illa med det mål som medlemsländerna enades om på toppmötet i Göteborg 2001 om att stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden senast 2010.

Strategin är för otydlig då den i hög grad överlåter till medlemsländerna att själva bestämma målen och de åtgärder som de ska vidta. Ansvaret har i hög grad lagts över på medlemsländerna. Varje land ska utarbeta en egen marin strategi samt förslag till åtgärdsprogram som sedan ska granskas och godkännas av kommissionen senast år 2018.

Det är positivt att direktivet medger att länderna i de olika havsregionerna kan gå före. Sverige har med den nationella strategin för havsmiljön tagit fram en åtgärdsplan redan innevarande år, dvs. mer än tio år tidigare än vad direktivförslaget kräver (se kap. 4). Mot bakgrund av detta bör Sverige fortsatt kraftfullt verka för att det inom den marina strategin utvecklas samstämmiga mål och åtgärdsplaner på EU-nivå samt att tidsplanen för genomförandet förkortas till år 2010. Detta bör ges regeringen till känna.

Kommissionen skriver att man kommer att ”uppmuntra medlemsstaterna att arbeta inom ramen för befintliga regionala konventioner där det finns omfattande expertkunskap om skyddet av havsmiljön”. De nuvarande regionala havsmiljöavtalen – för Sveriges del Helsingforskonventionen och Ospar-konventionen – förblir därmed viktiga instrument i samarbetet mellan länder som delar ett havsområde.

4.3 EU:s ekonomiska ansvar

Östersjön är idag ett av EU:s största miljömässiga katastrofområden. Det behövs medel för projekt som minskar belastningen, t.ex. byggandet av reningsverk och anläggning av våtmarker, men också medel till testning och utveckling av projekt som aktivt kan bidra till att tillståndet i Östersjön påtagligt förbättras. Sammanlagt kommer det att behövas miljardinsatser för saneringen av Östersjön. Frågan om hur dessa kostnader ska fördelas mellan Östersjöländerna måste lyftas på EU-nivå.

Sverige har enligt principen om att förorenaren betalar ett historiskt ansvar för Östersjöns tillstånd, men Sverige bör även aktivt verka för att EU-medel avsätts för Östersjöns renovering. Detta bör ges regeringen till känna.

Dessutom bör Sverige verka för att EU:s övriga ekonomiska verksamhet i form av bidrag m.m. bidrar till att förbättra Östersjöns miljö. Det gäller främst bidrag till jordbruket och investeringar i transportsektorn. Detta bör ges regeringen till känna.

4.4 Utveckla Helsingforskonventionen och Oskar

Vänsterpartiet anser alltså att EU:s marina strategi saknar tempo och verktyg till de akut nödvändiga åtgärderna. Eftersom strategin inte hindrar medlemsländer att gå före är det viktigt att stärka Helsingforskonventionen och Oskars regelverk. Ett starkt mellanstatligt samarbete behövs för att parallellt med EU verka för de nordiska havens restaurering. Östersjöländerna och Nordsjökustens grannländer kan genom starka konventioner med bindande åtaganden gemensamt skapa den politiska kraft som möjliggör ett ökat tempo för att anpassa den europeiska sjöfartspolitikerna samt fiske- och jordbrukspolitikerna till havens känsliga miljö. Sverige bör verka för att reformera konventionerna i följande riktning:

Sverige ska vara ledande för att stärka miljösamarbetet mellan Östersjöländerna inom Helcom och EU och vad gäller Västerhavet inom Oskarsamarbetet. Detta bör ges regeringen till känna.

Helsingforskonventionen och Oskar bör i fortsättningen arbeta med legalt bindande beslut och med beräkningsmodeller som gör det möjligt att utvärdera förslag till åtgärdsstrategier gentemot olika mål för ekosystemen. Detta bör ges regeringen till känna.

Sverige bör vara drivande för att planen ska undertecknas av Östersjöländernas regeringar och inte endast ländernas miljöministrar. Detta bör ges regeringen till känna.

Fisket och jordbruket måste bli en integrerad del av båda konventionernas ansvarsområden. Detta bör ges regeringen till känna.

En reviderad Helsingforskonvention måste också ha en tvistelösningsmekanism samt en ekonomisk fond för att påskynda arbetet med de mest akuta åtgärderna som länderna gemensamt beslutar om. Detta bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Baltic Sea Action Plan som hösten 2006 antas av Helsingforskonventionen ska innehålla bindande krav. Detta bör ges regeringen till känna.

Krav på minskning av den radioaktiva nedsmutsningen i havet är av stor vikt. Ett stopp för ytterligare kustnära placeringar av nya kärnkraftsreaktorer och anläggningar för radioaktivt avfall bör införas. Detta bör ges regeringen till känna.

En revidering av Helsingforskonventionen för ett hållbart nyttjande av havet måste till så att Östersjön kan göras till ett internationellt pilotprojekt i vilket ekosystemansatsen, principen om att förorenaren betalar, samt försiktighetsprincipen tillämpas i praktiken. Detta bör ges regeringen till känna.

4.5 Öka miljökraven på sjöfarten

4.5.1 Stärk de internationella sjöfartskonventionerna

Ett stort transportarbete utförs via sjöfart, men det är nödvändigt att förbättra sjöfartens negativa inverkan på havsmiljön. I Östersjön har exporten av olja med stora tankfartyg direkt från ryska eller baltiska hamnar genom Öresund ökat markant under de senaste åren. Tankfartyg med laster upp till 100 000 ton trafikerar dagligen Östersjön. Dessa snabbt ökande oljetransporter är ur sjötrafiksynpunkt det största hotet mot Östersjöns miljö.

Sjötransporterna av olja uppgår idag till 160 miljoner ton/år och beräknas öka till runt 250 miljoner ton år 2015. Idag rör sig ständigt 2 000 stora fartyg med olja och farliga kemikalier samt passagerarfärjor på havet. Trenden går mot allt större fartyg. Förekomsten av undermåliga fartyg ökar olycksrisken och oljeutsläpp. En framgång är beslutet att fartyg med enkelskrov inte får segla inom EU efter 2010 och att de internationellt ska vara utfasade till år 2015. Sverige bör dock aktivt fortsätta att driva på inom de internationella konventioner som rör sjöfarten för höjda säkerhetskrav för fartyg och ökade sanktioner mot oljeutsläpp. Detta bör ges regeringen till känna.

Det finns idag få regler som reglerar kväveutsläppen från fartyg. Resultatet av detta är att sjöfartens utsläpp av kväve har ökat dramatiskt jämfört med t.ex. kväveutsläppen från vägtrafiken. Endast frivilliga initiativ från vissa färjerederier har resulterat i att en del färjor har kväverening. Det finns i dag väl beprövad katalysatorteknik som tar bort 90 procent av kväveutsläppen och det finns följaktligen inga tekniska hinder för kväverening av fartyg. Sverige bör därför aktivt agera inom IMO för att krav på 90 procents kväverening ska kunna ställas på fartyg. Detta bör ges regeringen till känna.

Vänsterpartiet har aktivt bidragit till Sveriges internationella agerande för att Östersjön i början av april 2004 klassades som ett särskilt känsligt havsområde (Particularly Sensitive Sea Area, PSSA). Ett område som bedöms som känsligt för den internationella sjöfartens potentiella miljöpåverkan och behöver särskilda skyddsåtgärder kan bildas inom ramen för FN:s sjöfartsorganisation IMO. I samband med en PSSA-klassning har de ansökande länderna möjlighet att föreslå skyddsåtgärder för sjöfarten i det berörda havsområdet. Utpekandet av ett PSSA-område och eventuella tillhörande skyddsåtgär-

der begränsas av vad man kommer överens om inom IMO och måste ligga i linje med FN:s havsrättskonvention. I juli 2006 trädde PSSA-klassningen av Östersjön i kraft.

Det finns stor anledning att inom främst IMO utveckla vad som ska vara möjligt att reglera inom PSSA-områden. De typer av skyddsåtgärder som kan vidtas idag är skärpta utsläppsregler för olja, farliga flytande ämnen, avfall och svavel, ruttsystem och rapporteringsplikt i enlighet med IMO:s regler för farledsplanering och anmälningsplikt, samt möjlighet att utse områden där fartygstrafik bör undvikas. Lotsplikt kan också regleras.

Dessa åtgärder bedöms inte helt kompensera den riskökning som följer av ökad trafikintensitet som nu är fallet i Östersjön. Dessutom finns det inget som tyder på att den väntade trafikökningen kommer att ske med tonnage av bästa säkerhetsstandard. En PSSA-klassificering ger inte möjlighet att ställa krav på fartygens utformning, konstruktion, utrustning eller bemanning. Sådant som krav på isklass eller dubbelskrov för fartyg som trafikerar Östersjöområdet kan alltså inte tillgodoses genom att klassa området som särskilt känsligt.

Mot bakgrund av detta och med utgångspunkt från försiktighetsprincipen måste en utveckling ske inom IMO:s internationella regelverk för skyddet av havsmiljön, speciellt i de områden som klassas som särskilt känsliga. Sverige bör agera för att det inom PSSA-klassade områden ska bli möjligt att med bindande regler reglera fartygens utformning, konstruktion, utrustning och bemanning. Krav på kväverening samt på att bästa bränsle ur miljösynpunkt används ska också kunna ställas. Detta bör ges regeringen till känna.

4.5.2 EU:s gemensamma havs- och sjöfartspolitik

EU-kommissionen lägger under 2006 fram en grönbok om utformningen av en EU-gemensam, övergripande och heltäckande havs- och sjöfartspolitik (*Maritime Policy*). Den marina strategin kommer att ingå som ”miljöbenet” i denna blivande havspolitik, som ska täcka fiske-, miljö-, forsknings-, transport-, sjösäkerhets-, industri- och sammanhållningspolitik. Gruppen som arbetar med förslaget leds av EU:s kommissionär för fiske- och havsfrågor och består av kommissionärer och andra höga representanter för näringsliv och industri, transporter, miljö, energi, regionala frågor samt vetenskap och forskning.

I beskrivningen av arbetet med den gemensamma politiken framhåller kommissionen särskilt att EU behöver kunna ”bibehålla en konkurrenskraftig handelsflotta och en lönsam varvsindustri, vilket kräver en framsynt industripolitik som baseras på vetenskap, forskning och innovation inom ramen för ett hållbart europeiskt system för förvaltning av havet”. Stor tyngd läggs också vid att bibehålla och öka transporterna till havs – ”en betydelsefull länk i den handelskedja som är Europas livsnerv”. Därtill kommer insikten att ”de marina ekosystemens och fiskeresursernas svåra situation i europeiska vatten, och de oundvikliga ekonomiska och sociala skador som denna leder till” inte kan hanteras av enskilda medlemsstater.

Fel! Okänt namn på

Det står också alltmer klart att man måste samarbeta för att komma till rätta med problemen i Europas kustområden. Dessutom behövs gemensamma resurser till marin forskning och teknikutveckling.

Sverige bör i den politiska processen gällande EU:s gemensamma havs- och sjöfartspolitik verka för att bindande miljökrav för sjöfarten införs samt att EU:s gemensamma, övergripande och heltäckande havs- och sjöfartspolitik tar sin utgångspunkt i ekosystemanalysen, försiktighetsprincipen samt principen om att förorenaren betalar. Detta bör ges regeringen till känna.

4.6 Miljöanpassa jordbruket runt Östersjön

EU:s jordbrukspolitik stödjer utvecklingen mot djurfabriker och industriella jordbruk vilka skapar negativa miljöeffekter genom kemikalieanvändning, genmanipulation, övergödning av sjöar och hav, minskad biologisk mångfald och ökade transporter. Sverige bör agera för att EU:s gemensamma jordbrukspolitik reformeras i grunden för att i stället verka för hållbar utveckling i linje med EU:s egna miljöhandlingsprogram. Detta bör ges regeringen till känna.

4.7 Krav på hållbart nyttjande av fiskebestånden

EU:s fiskepolitik måste förändras i grunden. Fiskekvoterna måste till skillnad från idag baseras på vetenskapliga uppskattningar. Detta bör ges regeringen till känna.

Fiskestopp måste kunna införas för att värna hotade arter. Detta bör ges regeringen till känna.

Fiskepolitik är en global rättvisefråga. EU:s nuvarande fiskeriavtal med utvecklingsländer bidrar till rovdrift på fiskebestånden och måste stoppas. Vänsterpartiet anser att EU inte ska subventionera fjärrfisket. Att utnyttja fattiga länders fiskbestånd – i fallet Västsahara ett land under ockupation – när de egna vattnen är utfiskade är inte förenligt med internationell solidaritet, folkrättsliga principer eller hållbar utveckling. Detta bör ges regeringen till känna.

Fusket och svartfisket måste stoppas. En effektiv och samordnad kontroll av hela produktionskedjan fiske–beredningsindustri–transport måste fortsatt utvecklas. Detta bör ges regeringen till känna.

EU:s nya kontrollmyndighet för fiskepolitiken måste ges ökade sanktionsmöjligheter. Detta bör ges regeringen till känna.

Kännbara sanktioner mot överträdelser av bestämmelser på fiskeområdet måste införas. Detta bör ges regeringen till känna.

För att komma tillrätta med svartfisket är ursprungsmärkning nödvändig. Konsumenter ska kunna välja fisk som fångats legalt med ekologiskt anpassade metoder. Detta bör ges regeringen till känna.

Ett märkningssystem i vilket det framgår för konsumenten hur många mil fångad fisk har transporterats innan den säljs bör utvecklas enligt principen att

Fel! Okänt namn på

transporterna ska bära sina miljökostnader. En sådan märkning skulle ge både konsumenter och fiskare chans att tillsammans minska de långväga transporterna om tusentals mil till följd av att Nordsjöfisk packas i Kina för att sedan åter säljas i Norden. Detta bör ges regeringen till känna.

Sverige bör också verka för selektiva fiskemetoder för att skona livet i haven. Detta bör ges regeringen till känna.

Idag fångas små unga fiskar som ännu inte lekt – och helt fel arter. Trållning i känsliga områden ska förbjudas, maskstorleken i nät ska öka, drivgarn förbjudas och allmänt nätfiske på grunda bottnar ska inte förekomma. Detta bör ges regeringen till känna.

Yrkesfisket måste struktureras om för att säkra fiskresursen och skapa rimliga förutsättningar för dem som är aktiva i näringen. Fiskeflottan måste förändras från storskaligt havsfiske till kustnära fiske och fiske i våra älvar med miljöanpassade fiskemetoder och redskap. Detta ger fler arbetstillfällen per fångat ton fisk och ökat värde på fisken. Detta bör ges regeringen till känna.

4.8 Värna Fiskesekretariatets verksamhet

Fiskesekretariatet är ett statligt stött samarbete mellan Naturskyddsföreningen, Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund och Världsnaturfonden, WWF, i syfte att försöka påverka fiskeripolitiken inom EU och internationellt i riktning mot hållbart nyttjande av fisk och skaldjur med minimala effekter på den marina miljön. Sekretariatet verkar genom information, internationellt samarbete och lobbying på internationell nivå, med fokus på EU. Vänsterpartiet stödde idén om att inrätta denna form av samarbete och ser det som mycket viktigt att verksamheten värnas i framtida budgetanslag. Detta bör ges regeringen till känna.

4.9 Agera för höjt klimatmål inom Kyotoavtalet

Klimatförändringar skadar redan i dag människor och ekosystem. Vi ser effekterna genom smältande glaciärer, döende korallrev, töande permafrost, stigande havsnivåer, förändrade ekosystem och dödliga värmeböljor.

Kraftfulla internationella åtgärder behövs för att undvika än mer katastrofala klimatförändringar. Alla regionala effekter är ännu inte kända, men några troliga framtida konsekvenser om vi tillåter nuvarande utsläppstrender att fortsätta är höjning av havsytan som en följd av smältande glaciärer och uppvärmning i havet i takt med att den globala medeltemperaturen stiger. På stora delar av den europeiska kontinenten kommer översvämningar från floder att öka, och i kustområden kommer risken för översvämningar, erosion och förlust av våtmarksområden att öka betydligt. Naturliga system, inklusive glaciärer, korallrev, mangroveträsk, arktiska ekosystem, alpina ekosystem, boreala skogar, tropiska skogar, prärievåtmarker och naturliga grässlätter m.m. kommer att allvarligt hotas. Istäcket på Grönland och Antarktis smälter. Om inte uppvärmningen avstannar skulle detta kunna leda till en oåterkallelig av-

Fel! Okänt namn på

smältning under de närmaste årtiondena, vilket skulle innebära en höjning av havsytan med sju meter under några århundraden. Det finns också nya bevis för avsmältning från Antarktis, i form av takten hos is som bryts loss. Golfströmmen kan försvagas, byta riktning eller stanna av – med dramatiska effekter i Europa, och med störningar för hela det globala havscirkulations-systemet.

Vänsterpartiet står bakom att Sverige går före internationellt med målet att minska klimatutsläppen med 25 procent från 1990 års nivå till år 2020. Denna linje bör också Sverige driva inom Kyotoavtalets internationella klimatförhandlingar. Detta bör ges regeringen till känna.

5 Nationella åtgärder

5.1 Ökat anslag i statsbudgeten för havsmiljön

För kommande år, 2007, 2008 och 2009, gör Vänsterpartiet en ökad satsning och precisering på havsmiljön. För att tydliggöra satsningen vill Vänsterpartiet skapa en ny utgiftspost, ”Åtgärder för sjöar, hav och kust”, i budgetpropositionen och under de kommande tre åren anslå 32 miljoner kronor per år till att genomföra åtgärderna i Naturvårdsverkets ”Aktionsplan för havsmiljön”. Utöver detta avsätter Vänsterpartiet i denna post år 2007 10 miljoner kronor för testverksamhet av syresättningsprojekt och 2 miljoner kronor till en fond för stöd till lokala samförvaltningsprojekt för havet. Vi avsätter dessutom 5 miljoner kronor för sanering av förorenade havsbottnar i hamnar under anslag 34:4.

Vänsterpartiet höjer anslaget till biologisk mångfald på 100 miljoner per år som även kommer havsmiljön till del. Av det totala anslaget till biologisk mångfald är det partiets mening att åtgärder för havsmiljön ska tilldelas en väl balanserad andel för att biologisk mångfald i havet ska uppnå lika gott skydd som biologisk mångfald på land. Tillkomsten av marina skyddade områden ska säkerställas och vattenmyndigheterna få tillräckliga medel för sin verksamhet i enlighet med vår budgetmotion 2006/07: MJ318 (utg.omr. 20).

5.2 Genomför aktionsplanen

Med den svenska *nationella strategin för havsmiljön* 2005 fick Naturvårdsverket i uppdrag att i samråd med berörda myndigheter utarbeta ett förslag till samlad aktionsplan för den svenska havsmiljön. Planen redovisades i april 2006.

I uppdraget ingick även att identifiera oklarheter i ansvarsfördelningen mellan myndigheterna.

Vänsterpartiet anser att det är av stor vikt att samtliga de 30 åtgärder som presenteras i aktionsplanen för havsmiljön ges förutsättningar att genomföras. Detta bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Aktionsplanen föreslår insatser på följande områden:

Övergödning

1. Finn de områden som göder havet mest
2. Åtgärda de värsta avloppen först NV.
3. Gör rätt val av tvättmedel lätt
4. Hjälp jordbrukarna att behålla fosfor
5. Skapa rätt våtmark på rätt plats
6. Övertyga om minskning av kväveutsläpp till luft
7. Minska utsläppen till luft från sjöfarten

Ansvar

- Vattenmyndigheter.
- Regeringen, NV, handeln.
- SJV med flera.
- Många.
- Regeringen.
- Regeringen, SjöV, NV.

Fiske och biologisk mångfald

8. Stoppa båtburna främmande arter
9. Skona hotade djuphavsfiskar
10. Reglera antalet fiskedagar
11. Förbehåll visst fiske för passiva redskap
12. Inför fiskekonto för stabilare ekonomi
13. Starta yrkesutbildning för fiskare

Ansvar

- Regeringen, SjöV.
- Regeringen, FiV.
- Regeringen, FiV.
- FiV, NV.
- Regeringen.
- Regeringen, FiV.

Farliga ämnen

14. Införliva EU-direktiv om vissa farliga ämnen
15. Marknadsför miljöanpassad båtbensin
16. Minska riskerna med farliga båtbottnfärger
17. Finn farliga ämnen i hamnar
18. Håll bättre koll på sjöfarten

Ansvar

- Regeringen.
- NV, SjöV med flera.
- Kemi.
- Lst.
- SjöV, KBV.

Kunskap och samordning

19. Förbättra samordningen av mätningar
20. Se över sekretessen kring vattendjup
21. Förbättra tillgängligheten till miljödata
22. Komplettera kunskapen om vattendjup
23. Undersök bottnarnas geologi och kemi
24. Beskriv naturen under ytan
25. Forska om fosfor i jordbruket
26. Forska om biologiska dominoeffekter i havet
27. Erbjud vetenskapligt stöd för beslut
28. Utse myndighetsansvar för öppet hav
29. Starta havsmiljöråd och samordningsgrupp
30. Skapa en pådrivande internationell agenda

Ansvar

- NV med flera.
- Regeringen.
- Regeringen.
- SjöV.
- SGU.
- NV med flera.
- NV, SJV med flera.
- NV.
- Regeringen.
- Regeringen.
- Regeringen, NV.
- Regeringen.

Fel! Okänt namn på

Enligt aktionsplanen kräver vissa föreslagna åtgärder ekonomiska anslag för genomförande. I vår budget för 2007–2009 anslår Vänsterpartiet riktade medel på 32 miljoner kronor per år i enlighet med aktionsplanens äskanden. Under år 2007 uppgår vårt anslagna belopp avseende havsmiljön till totalt 49 miljoner kronor. Anslagen berör följande åtgärder:

5.2.1 Åtgärda de värsta avloppen

Åtgärden bedöms ha betydelse för att nå miljökvalitetsmålet ”*Ingen övergödning*”. Insatser för att åtgärda enskilda avlopp bör göras där höga krav på rening föreligger.

Det finns också behov av att stärka tillsynen över enskilda avlopp. Naturvårdsverket har funnit att tillsynen av avloppen varierar i olika kommuner. Den kraftiga ökningen av permanentboende i kustområden och bristande kunskap om hur enskilda avloppsanläggningar ska utformas, liksom förekomsten av många gamla, tekniskt undermåliga, anläggningar, gör att enskilda avlopp i vissa områden står för en stor del av fosforbelastningen på omgivande vatten. En utredning och genomförande av lämpliga förslag ska ske under 2007–2008.

Om samtliga enskilda avlopp åtgärdas i linje med de nya allmänna råden uppskattas detta minska fosforutsläppen till vatten med cirka 280 ton per år, jämfört med en uppskattad total belastning på 640 ton per år från enskilda avlopp. Den totala belastningsminskningen på havet kan uppskattas till 50–100 ton fosfor per år. Kostnad för utredning och genomförande av lämpliga förslag bedöms uppgå till 1 miljon kronor, vilket Vänsterpartiet vill tillgodose i enlighet med vår budgetmotion 2006/07: MJ318 (utg.omr. 20).

5.2.2 Åtgärder mot läckage av fosfor från jordbruket

Åtgärden bedöms ha betydelse för att nå miljökvalitetsmålet ”*Ingen övergödning*”.

Fosforförlusterna från olika jordbruksfält inom ett och samma avrinningsområde kan variera kraftigt. Metoder att möta fosforproblemet, att identifiera och genomföra åtgärder där risken för förluster av fosfor är störst, behöver utvecklas.

Projektet ”*Greppa näringen*” ska förse lantbrukare med kunskap och verktyg för att kunna minska bl.a. kväve- och fosforförlusterna på ett kostnadseffektivt sätt. Att ta fram en växtnäringsbalans för gården, att identifiera fält med hög risk för fosforförluster och att skapa erfarenheter av vilka åtgärder som fungerar väl i praktiken är några av inslagen. Projektet ska genomföras i tre mindre avrinningsområden där det är angeläget att i högre grad åtgärda fosforproblemet. Jordbruksverket är huvudansvarigt. Projektet genomförs i samarbete med Lantbrukarnas riksförbund, LRF, berörda länsstyrelser, rådgivningsorganisationer och berörda jordbrukare. Rådgivningsverksamheten kan starta 2007.

Kostnader för vattenprovtagning uppgår 1,2 miljoner kronor för tre år, vilket Vänsterpartiet vill tillgodose i enlighet med vår budgetmotion 2006/07: MJ318 (utg.omr. 20).

5.2.3 Minska riskerna med båtbottnfärger

Åtgärder mot giftiga båtbottnfärger bedöms ha betydelse för att uppnå miljömålen *"Giftfri miljö"*, *"Hav i balans samt levande kust och skärgård"*.

De flesta av dagens båtbottnfärger är konstruerade så att giftiga ämnen sprids i havet. Trots förbud förekommer fortfarande användning av produkter med sådana ämnen i Östersjön. Utveckling av alternativ pågår.

För att minska miljöriskerna av vissa båtbottnfärger bör ytterligare åtgärder vidtas. Sverige ska verka pådrivande inom EU för att begränsa användningen av färger som innehåller skadliga antifoulingbiocider. Det behövs information för att främja rätt hantering av båtbottnfärger och övergång till mindre miljöpåverkande färger eller andra system för rengöring av båtbottnar. Vidare behövs skärpt kontroll av försäljningen av fysikaliskt verksamma färger och inspektion av företag som saluför fysikaliskt verkande beväxningsskydd för båtbottnar. När detta är utvärderat ska en bedömning göras av vilka övriga åtgärder som kan vara aktuella. Åtgärderna genomförs under åren 2006–2009.

Målet är att de långsiktiga riskerna med särskilt giftiga beväxningsskydd för båtbottnar minskar samt spridningen av ämnen med hög risk för hälsa och miljö begränsas. Fritidsbåtägarna ska så snart som möjligt kunna övergå till väl fungerande produkter som har minimal inverkan på havsmiljön. Resursbehovet uppskattas till en till två tjänster under en treårsperiod, något som ingår i Kemikalieinspektionens budgetäskande till regeringen för perioden 2007–2009. Detta motsvarar 2 miljoner kronor per år, vilket Vänsterpartiet vill tillgodose i enlighet med vår budgetmotion 2006/07: MJ318 (utg.omr. 20).

5.2.4 Finn farliga ämnen i hamnar

Åtgärden bedöms vara av betydelse för att uppnå miljökvalitetsmålen *"Giftfri miljö"*, *"Hav i balans samt levande kust och skärgård"*.

I hamnars bottensediment och i vatten förekommer farliga ämnen, men halterna är ofta okända. Länsstyrelserna genomför inventeringar av förorenade områden över hela landet, men mycket få inventeringar och riskklassificeringar har gjorts just i hamnområden.

En utgångspunkt i arbetet är att förorenaren har ett ansvar för saneringen. Det är mycket kostsamt både att utreda och sanera förorenade sediment. Som exempel kan nämnas Oskarshamns hamn, där en omfattande undersökning av saneringsbehovet har gjorts till en kostnad av cirka tio miljoner kronor och där saneringsåtgärderna uppskattas kosta cirka 400 miljoner kronor.

Från en sammanställning och utvärdering av befintliga utredningar, både nationellt och internationellt, väljs cirka 20 fritidsbåthamnar och båtuppläggningsplatser samt 5–10 större hamnar ut för inventeringar. Baserat på resultaten görs sedan en uppskattning av storleksordningen på farliga ämnen i och från alla hamnar och fritidsbåthamnar, liksom en bedömning av områdenas inverkan på havsmiljön och en prioritering av vilka objekt som ska utredas ytterligare. Den föreslagna åtgärden ger underlag för säkrare riskklassning av objekt och för prioriteringen av fördjupade undersökningar liksom för behövliga saneringsåtgärder. Kostnaden för detta första steg uppskattas till 5 miljo-

Fel! Okänt namn på

ner kronor, jämnt fördelat mellan hamnar och fritidsbåthamnar, vilket Vänsterpartiet vill tillgodose i enlighet med vår budgetmotion 2006/07: MJ318 (utg.omr. 20).

En förutsättning för att Naturvårdsverket ska kunna finansiera detta steg är att mandat ges i verkets regleringsbrev för 2007 så att anslaget för sanering och återställning av miljöskadade områden (utg.omr. 20 anslag 34:4) kan utnyttjas. I kommande regleringsbrev för 2007 till Naturvårdsverket bör detta ovan nämnda mandat medges. Detta bör ges regeringen till känna.

5.2.5 Undersök bottenarnas geologi och kemi

Åtgärden bedöms ha betydelse för att uppnå flera miljö kvalitetsmål.

Att kartlägga bottenarnas beskaffenhet är viktigt för framtida skydd av biologisk mångfald i marina miljöer. Kunskap om geologin och kemin är viktiga förutsättningar för att bedöma förekomsten och utbredningen av olika bottenlevande växt- och djurarter inom ett havsområde. Det är också nödvändigt för att bedöma effekterna av olika typer av ingrepp i och påverkan på havsbotten: erosion, slamspridning, sand och grusutvinning, förläggning av kablar och pipelines samt sanering av miljöfarliga substanser.

Verksamheten för miljökemisk provtagning utförs integrerat med kartläggning av bottenbeskaffenhet som SGU ansvarar för. En heltäckande kartläggning av prioriterade områden, dvs. kustzonen enligt miljöbalkens definition samt vissa utsjögrund, beräknas ta 16 år. Resterande havsområden kräver ytterligare 10–15 år beroende på täckningsgrad. Kostnaden för att kartlägga prioriterade områden uppgår till cirka 15 miljoner kronor per år, vilket Vänsterpartiet vill tillgodose i enlighet med vår budgetmotion 2006/07: MJ318 (utg.omr. 20).

5.2.6 Erbjud vetenskapligt stöd för beslut

För att Östersjöns miljö ska kunna förbättras måste framförallt tillförseln av näringsämnen minska. För detta krävs ett långsiktigt internationellt samarbete. Sverige har en enastående möjlighet att bidra med kvalificerat vetenskapligt stöd till arbetet inom Helcom (Baltic Sea Action Plan). Denna aktionsplan vill att "Baltic Nest", ett beslutssystem som har utvecklats för att visa kostnadseffektiva förslag på samordnade åtgärder i Östersjöstaterna, ska bli ett kraftfullt svenskt bidrag till det gemensamma arbetet. För att Baltic Nest ska ha möjlighet att fortsätta sin verksamhet utan avbrott bör förslaget behandlas i samband med budgetpropositionen 2007. Kärnfinansieringen av Baltic Nest uppskattas till 7 miljoner kronor per år, vilket Vänsterpartiet vill tillgodose i enlighet med vår budgetmotion 2006/07: MJ318 (utg.omr. 20).

5.3 Tillsätt utredningar

5.3.1 Utredning om fiskekonto för stabilare ekonomi

För att utjämna inkomster från fisket mellan goda och dåliga perioder skulle fiskekonton kunna införas enligt modellen med skogskonton. Detta skulle också öka möjligheterna att göra långsiktiga och hållbart anpassade investeringar.

En utredning bör tillsättas för att ta fram ett förslag om ett fiskekonto. Uppdraget bör inriktas på en konstruktion som inte motverkar en modernisering och teknikutveckling som är förenligt med ett fiske i balans med resursen. Förslaget kräver ändringar av skattelagstiftningen och alltså ett riksdagsbeslut. Detta bör ges regeringen till känna.

5.3.2 Utredning om förbättrad tillgänglighet till data

Vissa myndigheter, t. ex. SMHI, Lantmäteriverket, SCB och SGU, avgiftsfinansierar delar av sin verksamhet, vilket innebär att de inte tillhandahåller information kostnadsfritt. En anledning är att verken ofta måste utföra kostnadskrävande tillrättalägganden och anpassningar av basinformationen. Avgifterna innebär dock problem för både lokala och regionala myndigheter och andra statliga verk och kan innebära att tillgänglig information inte används.

En särskild utredning bör tillsättas för att utreda förutsättningarna för att göra havsmiljödata tillgängliga utan kostnad för berörda myndigheter till slutet av år 2007. Detta bör ges regeringen till känna.

5.3.3 Utredning om myndighetsansvar för öppet hav

Det mänskliga trycket på växt- och djurlivet i kust- och havsområden ökar dramatiskt och utgör ett allt större hot mot den biologiska mångfalden och havets ekosystem. På senare tid har det skett en snabb ökning av aktiviteter även långt ut till havs. Arealbehovet för verksamheter som fiske, olje- och gasplattformer, sand- och grusutvinning, kablar och rör, militäraktiviteter, sjöfart, vindkraft m.m. riskerar att överskrida den areal som behövs för att säkerställa skyddet av arter och ekosystem. Många olika intressen konkurrerar med varandra och har gjort att konflikter mellan olika intressen blivit vanligare. Detta ger anledning till oro.

För att undvika onödiga konflikter och minimera påverkan på havsmiljön behövs en mer planmässig hantering av hur våra kust- och utsjöområden används och skyddas samt en ökad integrering vid planering och förvaltning av olika marina aktiviteter.

Havsmiljökommissionens förslag att reglera det svenska territorialvattnet genom zonindelning för att hitta balans mellan skydd och nyttjande är mycket intressant och bör utredas. Detta bör ges regeringen till känna.

Det kommunala planeringsansvaret och länsstyrelsens ansvarsområde sträcker sig ut till gränsen för det svenska territorialvattnet. I havet utanför denna gräns saknas ett utpekat myndighetsansvar för planering. Synpunkter på projekt utanför territorialgränsen tas i dag in av Regeringskansliet genom remissförfarande bl.a. från sektorsmyndigheter, kommuner och länsstyrelser.

Fel! Okänt namn på

Ett ökande behov av en integrerad planering håller dock på att växa fram, framför allt i Östersjön, som i dag i stort sett helt är ett innanhav i EU. Det är även av stor vikt att i det fortsatta skyddsarbetet skapa tydlighet gällande vem som är ansvarig för utpekande av skyddsvärda områden och som utför det praktiska arbetet med att ta fram underlag inför beslut om områdesskydd i ekonomisk zon. Det övergripande ansvaret för att bedöma exploateringsprojekt, t.ex. vindkraftverk, kablar och andra verksamheter såväl inom territorialområdet som i den ekonomiska zonen behöver utredas närmare.

Regeringen bör tillsätta en övergripande ansvarsutredning i denna fråga. Utredningen bör också lämna förslag till vilken instans som bör ha huvudansvaret. Detta bör ges regeringen till känna.

5.4 Två nya marina reservat i den ekonomiska zonen

Runt om i länen pågår ett aktivt arbete med att skydda 20–30 marina områden. Sedan den 1 januari 2006 har Sverige totalt 12 marina naturreservat. Det ger goda förutsättningar för att delmålet om ytterligare 14 marina naturreservat före utgången av 2010 som slås fast i de nationella miljömålen ska kunna nås.

I Sveriges ekonomiska zon finns ännu inga naturreservat. Ett rimligt mål är att minst ett marint reservat på varje kust inrättas senast år 2010. Detta bör ges regeringen till känna.

5.5 Forska om fosfor och biologiska dominoeffekter i havet

Åkermark är en betydande källa till fosforförluster, men kunskapen om orsakerna till fosforförluster är mycket bristfällig och måste öka. De åtgärder som tillämpas i dag är också bristfälligt undersökta vad gäller effektivitet för svenska förhållanden.

Det finns också uppslag till nya åtgärder, men så länge de inte är utvärderade i försök kan inte effektivitet vare sig i kostnader eller i miljönytta bedömas. Inte bara havsmiljöarbetet utan också EU:s ramdirektiv för vatten tydliggör att det råder brist på åtgärder för att minska påverkan på havet av fosfor från åkermark. Dessa åtgärder har båda betydelse för att uppnå flera miljökvalitetsmål av betydelse för havsmiljön.

Forskning inriktad på dominoeffekter i havsmiljön måste stärkas för att klarlägga vilka effekter människans nyttjande av havet ger på havets ekosystem och hur dessa effekters negativa inverkan kan minimeras eller hållas på rimliga och önskvärda nivåer. Detta bör ges regeringen till känna.

5.6 Fortsatt stöd till forskning om kretsloppsbaseade avloppssystem

Fortsatt stöd till forskning och pilotanläggningar av vatten- och avloppssystem som inte belastar havet utan baseras på slutna kretsloppslösningar är av största strategiska betydelse för att i framtiden se friska hav. Detta bör ges regeringen till känna.

I enlighet med vår budgetproposition 2006/07: MJ318 (utg.omr. 20) vill Vänsterpartiet avsätta 2 miljoner kronor till fortsatt utveckling och forskning.

5.7 Miljömärk läkemedel

Läkemedelsrester i avloppsvatten har redan bidragit till förekomsten av resistenta bakterier i reningsverken, läkemedelsrester i dricksvatten och tvåkönade fiskar. Med stor sannolikhet medför de på sikt även hälsoeffekter på människor och livet i sjöar och hav. En miljömärkning av läkemedel måste utvecklas och införas för att minska läkemedelsrester i avloppsvatten. Detta bör ges regeringen till känna.

5.8 Inrätta en fond för lokala samförvaltningsprojekt

För att ekosystemansatsen ska kunna tillämpas bör olika intressen samordnas på olika nivåer. En regional samordning av havsmiljöarbetet bör utgå från de vattendistrikt som nyligen har inrättats under EG:s ramdirektiv för vatten, varvid egentliga Östersjön dock bör behandlas som en enhet. I kustnära områden bör ett system för lokalt och aktivt deltagande av berörda intressenter utvecklas. Vänsterpartiet står bakom det uppdrag till Naturvårdsverket som kom till för att utreda hur ett system för regional och lokal samordning av havsmiljöarbetet med ekosystemansatsen som utgångspunkt kan utvecklas inom ramen för vattendistriktet och avsätter 2 miljoner kronor till detta i enlighet med vår budgetmotion 2006/07: MJ318 (utg.omr. 20).

Vi menar att ett breddat aktivt deltagande av berörda intressenter i alla planerings- och beslutsprocesser som berör bevarande och nyttjande av havsmiljön är viktigt. För att möjliggöra dessa projekt bör en ekonomisk fond skapas som kan utnyttjas för samförvaltningsprojektgruppers verksamhet. Detta bör ges regeringen till känna.

5.9 Ekonomiskt stöd till syresättningsprojekt

Problemet med syrefria bottnar finns i olika utsträckning i alla hav över jorden och har ökat i takt med ökade utsläpp av näringsämnen från ett alltmer intensivt jordbruk med handelsgödsel. Utbredningen av de syrefria bottarna i Östersjön utsätter allt levande i detta hav, främst torskbeståndet, för stor stress eftersom Östersjön har mycket låg vattenomsättning och bräckt vatten.

Fel! Okänt namn på

I områden med dålig vattenomsättning kan syret i djupvattnet helt ta slut, men problem för biologiskt liv uppstår långt tidigare. Redan vid syrgashalter kring 2 ml/l flyr många arter området om halterna sjunker ytterligare. Den tilltagande syrebristen i Östersjöns djuphålur har medfört en successiv utarmning av djurlivet på bottenarna. Under senare år har syreförhållandena i djupvattnet varit mycket dåliga, och bottenar med syrgashalter under 2 ml/l har brett ut sig. En förutsättning för torskens överlevnad är en syrehalt över 2 mg/l.

Perioder med syrebrist i Östersjöns djupvatten är ingen ny företeelse. Där- emot ser forskarna i dag att utbredningen av syrefria bottenar och bottenar med låga syrevärden har ökat över tid. Vänsterpartiet finner det rimligt att Sverige genom statsbudgeten avsätter ekonomiska medel för att i mindre skala testa och utreda nya metoder för att öka syrehalten i de områden där bottenfaunan slagits ut. Detta bör ges regeringen till känna.

Den metod vi finner vara av störst intresse att utreda är metoden med direkt syresättning. Metoden går ut på att binda fosfor i botten-sedimenten genom att pumpa upp syrefritt bottenvatten till en bassäng på ytan för syresättning till minst 2 mg/l för att sedan ledas tillbaka ner till samma nivå för att behålla saltsprångskiftet. Pumpningen av vattnet kan ske med vindkraft. Denna metod har testats i sjöar och kan med fördel provas i liten skala i syrefria djuphålur i Stockholms och Bohusläns skärgårdar. Det är både ur biologiskt och ur kemiskt/kemikaliskt perspektiv intressant att utreda hur denna teknik är lämplig i havsmiljö. Därför anslår vi 10 miljoner kronor år 2007 i enlighet med budgetmotion 2006/07: MJ318 (utg.omr. 20). Resultatet bör kunna presenteras under 2008.

5.10 Åtgärder för hållbart jordbruk

För att begränsa jordbrukets näringsutsläpp i sjöar, vattendrag och hav prioriterar Vänsterpartiet sedan många år stöd och regler som hindrar näringsläckage från jordbruket. Vi har drivit på för att en större del av de medel Sverige får från EU i landsbygdsstöd riktas till miljöåtgärder för att minska jordbrukets negativa miljöpåverkan. Det handlar bl.a. om stöd till inrättande av kantzoner och fler anläggningar av våtmarker som hindrar näringsämnen att nå havet. Ekologisk odling och ekologisk djurhållning har flera positiva effekter för att uppnå de svenska miljömålen, främst minskad spridning av kemikalier och näringsämnen i ekosystemet.

Vänsterpartiet står bakom målet att öka den svenska certifierade jordbruksmarken från 7 till 20 procent till år 2010. Vi står också bakom att 25 procent av den offentliga konsumtionen år 2010 ska avse ekologiska livsmedel. Som ett led i att minska jordbrukets påverkan för övergödningen av havet föreslår vi enlighet med budgetmotionen 2006/07: Fi245 en höjning av skatten på handelsgödsel (lag [1984:409] om skatt på gödselmedel) med 20 procent. Detta bör ges regeringen till känna.

Vi föreslår även att skatten på bekämpningsmedel (lag [1984:410] om skatt på bekämpningsmedel) höjs med 20 procent. Detta bör ges regeringen till känna.

Intäkterna från skatten återförs till jordbruket genom stöd till miljöåtgärder. Detta förslag till lagändring bör ges regeringen till känna.

En ökad omfattning av ekologisk odling och djurhållning är en viktig åtgärd för att nå flera nationella miljömål och målet ”*Hav i balans*”. Den svenska regeringen bör vidta aktiva åtgärder för att uppnå de svenska miljömålen samt Sveriges nya mål vad avser ekologisk produktion. Detta bör ges regeringen till känna.

5.11 Nej till gasledningen i Östersjön

På Östersjöns botten finns dumpade minor, ammunition och kemiska stridsmedel. Anläggandet av gasledningar och gasplattformar utgör därför ett allvarligt hot mot den marina miljön och fisket. Den rysk-tyska gasledningen från S:t Petersburg i Ryssland till Greifswald i Tyskland som planeras att läggas under Östersjön utanför Gotlands kust medför stora risker att kraftigt förvärra de miljöproblem som Östersjön redan står inför. Verksamhetens risker rimmar varken med det internationella skydd Östersjön har idag i form av PSSA-klassning eller med riksdagens miljö kvalitetsmål som fastslår att inom en generation uppnå ett hav i balans.

I den ekonomiska zonen har Sverige jurisdiktion med avseende bl.a. på skydd och bevarande av den marina miljön. Därför måste Sverige göra klart att all miljöstörande verksamhet inom vår ekonomiska zon ska underkastas gällande lagstiftning för miljöprovning. Detta bör ges regeringen till känna.

5.12 Minska påverkan från sjöfarten och trafiken

Sjöfarten måste bli säker och ekologiskt hållbar för att i framtiden kunna ta över de långväga tunga fossila transporterna på land. Genom satsningar på kollektivtrafik, järnväg och förnyelsebara bränslen kan de fossila utsläppens negativa påverkan på haven minskas. Kilometerskatt på lastbilstrafik och miljöskatter på flyg- och sjöfartsbränsle är viktiga ekonomiska styrmedel.

Antalet fritidsbåtar ökar, särskilt i skärgårdarna, vilket innebär en ökad belastning på havsmiljön. De flesta utombordsmotorer är av tvåtaktstyp och står för en del av den toxiska belastningen på hav och sjöar. Alkylatbensin minskar utsläppen av polyaromatiska kolväten (PAH) med cirka 80–90 procent och kväveoxider med cirka 30–60 procent. Enligt flera forskare kan PAH:er vara en grupp av organiska föroreningar som har stor påverkan på livet i haven. Avgaserna från utombordarna stannar till cirka hälften i vattnet, resten tillförs omgivande atmosfären. En övergång till alkylatbensin minskar utsläppen av PAH, bensen, kväveoxider och andra ämnen till vatten och luft. Samtidigt minskar människans exponering för dessa ämnen. Åtgärden bedöms ha

Fel! Okänt namn på

betydelse för att nå miljö kvalitetsmålen "Hav i balans samt levande kust och skärgård" och "Giftfri miljö".

Alkylatbensin används dock endast i liten utsträckning. Det finns i princip två orsaker till detta. För det första finns alkylatbensin i dag lättillgänglig på pump endast i vissa delar av landet, framför allt i Stockholms skärgård. I övriga landet är konsumenterna hänvisade till inköp i dunk till mycket höga priser. För det andra är efterfrågan mycket svag i de områden där den är lättillgänglig. De flesta båtägare känner heller inte till alkylatbensinens stora förtjänster.

Det är av vikt att påverka konsumenters attityd till alkylatbensin genom information, vilket också kommer att ske om aktionsplanen genomförs på detta område. Sjöfartsverket arbetar med en informationsstrategi med detta mål. Vänsterpartiet ser att det även finns behov av ekonomiska styrmedel för att öka användningen av alkylatbensin, eftersom priset är en del av anledningen till att alkylatbensinen används i alltför begränsad omfattning. En utredning för att se över vilka ekonomiska styrmedel som kan bidra till en ökad användning av alkylatbensin bör därför tillsättas. Detta bör ges regeringen till känna.

Regeringen bör även agera för detta ändamål på internationell nivå. Detta bör ges regeringen till känna.

I vår motion 2006/07:T304 Sjöfarten utvecklar vi vår politik kring sjöfart och miljö.

5.13 Minimera avfall och sopförbränning

Det är viktigt att avfallshanteringen inte motverkar de svenska miljömålen om en giftfri miljö, ren luft, levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet och hav i balans. Från sottippar läcker gifter ut i vatten och vid förbränning bildas och sprids oerhört giftiga ämnen som dioxin och tungmetaller över hela jorden. De har bl.a. konstaterats i Arktis isbjörnar och i Östersjöns sälar och fisk.

För att sluta kretsloppet är det angeläget att minimera avfallsmängderna, att avfall som ändå uppstår ska återanvändas, material återvinnas och energiutvinnas genom biologisk behandling. Endast den restdel som måste förbrännas ska energiutvinnas genom förbränning. I sista hand gäller deponering. För att uppnå detta är en viktig åtgärd höjd skatt på avfallsförbränning. Vänsterpartiet föreslår i vår budgetmotion en höjning av avfallsförbränningsskatten med 20 procent. Vi föreslår därför att riksdagen beslutar om ändring av lagen (1994:1776) om skatt på energi i enlighet med vad som anförs i motionen.

Genom skatt på förbränning ökar källsortering, återvinning gynnas och importen av sopor minskar. En viktig princip är att hindra handeln med avfall över kommungränserna för förbränning. Detta skulle bidra till storinvesteringar i förbränningsanläggningar och därmed öka förbränningen. Det bör ges regeringen till känna.

5.14 Stärkt kemikaliepolitik

Vänsterpartiet arbetar för en stark kemikalielagstiftning i Sverige och i EU. I dag finns tiotusentals kemikalier i vår miljö – som sinsemellan förenar sig och bildar nya gifter – vilka överhuvudtaget inte existerade på vår jord för några årtionden sedan. Det finns idag inte någon plats på jorden – eller någon levande människa – som är opåverkad av kemikalier.

Den okontrollerade kemikaliespridningen har utvecklats till ett av våra värsta miljöproblem. Vänsterpartiet anser att i lagstiftning som hanterar kemikalier ska försiktighetsprincipen och substitutionsprincipen gälla med bindande krav. Bevisbördan, att kemikalien inte är skadlig, ska ligga på företagen som säljer den. Kontrollen ska vara hård på kemikalieinnehållet i varor som importeras. Öppenhet och information till konsumenter ska värnas. Detta bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 31 oktober 2006

Lars Ohly (v)

Marie Engström (v)

Peter Pedersen (v)

Alice Åström (v)

Elina Linna (v)

Kent Persson (v)

Wiwi-Anne Johansson (v)